

## นวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองปัญญา ตำบลเขาเขน อำเภอลำปลายพระยา จังหวัดกระบี่

ผู้จัดทำ นายลิขิต ผิวดี ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข ร่วมกับผู้นำชุมชน,และอาสาสมัครสาธารณสุข  
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองปัญญา

### ๑. ที่มาและความสำคัญ

โรคไข้เลือดออกนับเป็นปัญหาสาธารณสุขไทยตลอดมาเพราะไข้เลือดออกเป็นโรคติดต่อที่สร้างความสูญเสียชีวิตและค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจของประเทศทั้งที่ทุกฝ่ายได้ช่วยกันรณรงค์ป้องกันและควบคุมมาโดยตลอดและได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างทั้งภาครัฐและเอกชนพบว่าปัญหาโรคไข้เลือดออกไม่ได้ลดลงมากนักยังคงเป็นปัญหาสำคัญในระดับประเทศเรื่อยมา

สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปัญหาโรคไข้เลือดออกยังคงคุกคามชีวิตประชาชนชาวไทยคือการที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิษภัยของโรคไข้เลือดออกทำให้ไม่มีการตื่นตัวร่วมกันป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอันเนื่องจากการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านสาธารณสุขยังไม่ครอบคลุมถึงทุกครัวเรือเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนใน การรณรงค์ การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกให้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับองค์การอนามัยโลก แนะนำให้ใช้ทรายกำจัดลูกน้ำใส่ในแหล่งน้ำ เพื่อกำจัดลูกน้ำยุงเป็นการป้องกันไม่ให้ยุงที่เป็นพาหะนำโรคหลายชนิดแพร่พันธุ์ได้ แต่จะต้องใช้ในอัตราส่วนที่ถูกต้อง จึงจะกำจัดลูกน้ำยุงได้ คือเมื่อใส่ในแหล่งน้ำแล้วจะต้องมีความเข้มข้นที่ ๑ ส่วนในล้านส่วน ( ppm ) โดยจะออกฤทธิ์ทำลายระบบประสาทและการหายใจของลูกน้ำยุงภายใน ๑ ชั่วโมง และคงฤทธิ์อยู่ได้นาน ๓ เดือน

อำเภอลำปลายพระยาเป็นอีกหนึ่งอำเภอของจังหวัดกระบี่ที่มีการเกิดโรคไข้เลือดออก และพบว่ามีผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกจากรายงานของผู้รับผิดชอบงานระดับอำเภอในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๔๓ ราย ซึ่งมีการกระจายไปในทุกตำบล การเกิดโรคไข้เลือดออกของอำเภอลำปลายพระยาจะเกิดในช่วงอายุ ๐-๕ ปี จำนวน ๑ ราย อายุ ๖-๒๔ ปี จำนวน ๒๘ ราย อายุ ๒๕-๕๙ ปี จำนวน ๑๒ ราย และอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑ ราย จากรายละเอียดของข้อมูลผู้ป่วย จะแสดงให้เห็นได้ว่ามีการกระจายการเกิดโรคในทุกช่วงอายุ ทำให้ต้องรีบแก้ไข ควบคุมและป้องกันโรคเพื่อไม่ให้เกิดการระบาด และที่สำคัญต้องรีบลงพื้นที่ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน เพราะประชาชนบางส่วนยังเข้าใจว่า โรคไข้เลือดออกจะเกิดโรคเฉพาะในเด็กเท่านั้น ดังนั้นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอลำปลายพระยา จึงต้องเร่งดำเนินการ เพื่อให้ประชาชนในอำเภอลำปลายพระยามีสุขภาพที่ดี ห่างไกลโรคและปลอดภัยจากโรคระบาดต่างๆ ที่สามารถป้องกันได้

ปัจจุบันการดำเนินงานการป้องกันโรคไข้เลือดออกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้าน คลองปัญญา ได้จัดกิจกรรมการพ่นหมอกควัน และการใส่ทรายอะเบทในการรณรงค์ป้องกันโรคไข้เลือดออกทุกๆ สามเดือนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ทรายอะเบทนั้นมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกได้ตลอดทั้งปี ประกอบกับสถานการณ์โรคไข้เลือดออกของในพื้นที่รับผิดชอบของ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองปัญญา ๒ หมู่บ้าน ได้แก่หมู่ที่ ๖ บ้านคลองปัญญา กับหมู่ที่ ๔ บ้านถ้ำนาคร มีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ทุกปี ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก ๕ ปีย้อนหลังในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองปัญญา ตำบลเขาเขน อำเภอบลายพระยา จังหวัดกระบี่

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ปีงบประมาณ				
		๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
๔	บ้านถ้ำนาคร	๒	๕	๑	๐	๑
๖	บ้านคลองปัญญา	๒	๓	๑	๐	๐
	รวม	๔	๘	๒	๐	๑

จากตารางที่ ๑ พบว่า ในพื้นที่รับผิดชอบทั้ง ๒ หมู่บ้านมีการเกิดโรคไข้เลือดออกทุกปี ปีงบประมาณ ๒๕๕๗ มีผู้ป่วยจำนวน ๔ ราย ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ มีผู้ป่วยจำนวน ๘ ราย ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ จำนวน ๒ ราย และปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๑ รายตามลำดับ และจากการสำรวจค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายในพื้นที่ที่เกิดโรคไข้เลือดออก พบว่าบริเวณดังกล่าวมีภาชนะที่มีน้ำขังซึ่ง ยุงลายสามารถวางไข่แพร่เชื้อโรคไข้เลือดออกได้ จากสถานการณ์ข้างต้นทำให้เห็นถึงปัญหาที่จะทำให้เกิดการระบาดของโรคไข้เลือดออกได้ ดังนั้นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองปัญญา จึงได้นำสถานการณ์ดังกล่าวเข้าที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผู้นำชุมชนของ และอาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่ ร่วมกันหารือวางแผนการป้องกันการเกิดโรค และควบคุมการระบาดหลังการเกิดโรคไข้เลือดออก จากการประชุมหารือในประเด็นดังกล่าว ได้ข้อสรุปคือการค้นหามาตรการที่จะนำมากำจัดลูกน้ำยุงลาย ซึ่งเป็นพาหะของโรคไข้เลือดออก ดังนั้นทางที่ประชุมจึงได้ร่วมกันจัดทำโครงการนวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ คือการปล่อยปลาหางนกยูงเพื่อให้กินลูกน้ำยุงลายเป็นอาหาร ซึ่งเป็นการกำจัดลูกน้ำยุงลายโดยวิธีธรรมชาติ ลดต้นทุน ตลอดจนกระตุ้นเตือนให้ประชาชนในชุมชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนร่วมมือแก้ไขปัญหาระบาดของโรคไข้เลือดออก และยังเป็นการนำภูมิปัญญาพื้นบ้านมาใช้เป็นทางเลือกในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกต่อไป

## ๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อลดอัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกในพื้นที่
๒. เพื่อลดความชุกของลูกน้ำยุงลาย
๓. เพื่อสร้างความร่วมมือร่วมใจของชุมชนในการแก้ไขปัญหาและควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก
๔. เพื่อลดใช้สารเคมีและงบประมาณในการแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออก

### ๓. สมมติฐานการ

ปลาหางนกยูงในอ่างบัวหน้าบ้านสามารถกำจัดลูกน้ำยุงลาย ซึ่งเป็นพาหะนำโรคไข้เลือดออกได้

### ๔. ขอบเขตของการทำโครงการ

การจัดทำนวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย ใช้ในพื้นที่หมู่ที่ ๔ บ้านถ้ำธนาคาร และหมู่ที่ ๖ บ้านคลองปัญญา ตำบลเขาเขน จำนวน ๗๕๙ หลังคาเรือน ในช่วงเดือน ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๐

### ๕. วิธีการดำเนินการ

๑. เริ่มต้นธนาคารปลาหางนกยูง โดยการสำรวจต้นทุนเดิมที่มีในชุมชนและสามารถนำมาใช้แก้ไข ปัญหาโรคไข้เลือดออก และพบว่าในชุมชนมีการเลี้ยงปลาหางนกยูงอยู่บ้าง และที่สำคัญผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ บ้านคลองปัญญาก็เลี้ยงปลาหางนกยูงเป็นจำนวนมาก จึงได้จัดทำธนาคารปลาหางนกยูงไว้ที่บ้านผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ บ้านคลองปัญญา และขยายมายังรพ.สต.บ้านคลองปัญญา เป็นแห่งที่ ๒

๒. ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนเลี้ยงปลาหางนกยูงโดยธนาคารปลาหางนกยูงและ จากนั้น มีการแจกฟอพันธ์แม่พันธุ์ปลาเพื่อไปขยายพันธ์เพิ่มจำนวน และสามารถแจกจ่ายให้เพื่อนบ้านต่อไป

๓. มีการแจกปลาหางนกยูงในชุมชนและโรงเรียนเมื่อมีการจัดกิจกรรมหรือวันสำคัญต่างๆ เช่น วันประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน และวันแม่แห่งชาติ หรือเวทีกิจกรรมต่างๆในชุมชน และออกเผยแพร่ให้ความรู้ แนะนำการใช้ให้กับประชาชนในเขตรับผิดชอบ

๔. มีการสรุปผลการดำเนินการนวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง โดยการใช้ข้อมูลค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย (Hi) ที่สำรวจในพื้นที่ก่อนและหลังนวัตกรรม เริ่มตั้งแต่วันที่ ตุลาคม ๒๕๕๘ – กันยายน ๒๕๕๙ เพื่อใช้ข้อมูลที่ได้มาเป็นฐานข้อมูลเปรียบเทียบหลังการใช้นวัตกรรม

### ๖. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ลดจำนวนการเกิดลูกน้ำได้
๒. อัตราป่วยโรคไข้เลือดออกลดลง
๓. สามารถขยายเครือข่ายไปสู่หมู่บ้านในตำบลเดียวกัน และขยายไปสู่พื้นที่อื่นๆ
๔. ลดการใช้ทรายอะเบทในการป้องกันการวางไข่ของยุงลาย

### ๗. ผลการดำเนินงาน

ประโยชน์ของนวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย

๑. ลดภาระค่าใช้จ่ายในการซื้อทรายอะเบท
๒. ปลาหางนกยูงซึ่งเป็นปลาที่มีความสวยงาม และเป็นทรัพยากรที่สามารถหาได้ง่ายในชุมชน

๓. สามารถกำจัดลูกน้ำลายได้โดยชาวบ้านไม่ต้องกังวลเรื่องสารเคมีตกค้างที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

๔. เป็นการนำความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านมาปรับใช้ในการป้องกันและควบคุมโรค

ตารางที่ ๑ แสดงค่า HI ในพื้นที่หมู่ที่ ๔ บ้านถ้ำนาคร และหมู่ที่ ๖ บ้านคลองปัญญา ตำบลเขาเขน ก่อนการใช้นวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย ในช่วงระหว่าง เดือนตุลาคม ๒๕๕๘ ถึง เดือนกันยายน ๒๕๕๙

เดือนที่สำรวจ	จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด	จำนวนหลังคาเรือนที่สำรวจ	หลังคาเรือนที่พบลูกน้ำ	ค่า HI
ตุลาคม ๕๘	๗๕๙	๗๒๐	๑๑๔	๑๕.๘๓
พฤศจิกายน ๕๘	๗๕๙	๗๒๐	๗๖	๑๐.๕๖
ธันวาคม ๕๘	๗๕๙	๗๒๐	๖๖	๙.๑๗
มกราคม ๕๙	๗๕๙	๗๒๐	๕๘	๘.๐๖
กุมภาพันธ์ ๕๙	๗๕๙	๗๒๐	๖๒	๘.๖๑
มีนาคม ๕๙	๗๕๙	๗๒๐	๙๘	๑๓.๖๑
เมษายน ๕๙	๗๕๙	๗๒๐	๗๙	๑๐.๙๗
พฤษภาคม ๕๙	๗๕๙	๗๒๐	๘๒	๑๑.๓๙
มิถุนายน ๕๙	๗๕๙	๗๒๐	๗๖	๑๐.๕๖
กรกฎาคม ๕๙	๗๕๙	๗๒๐	๘๕	๑๑.๘๑
สิงหาคม ๕๙	๗๕๙	๗๒๐	๖๘	๙.๔๔
กันยายน ๕๙	๗๕๙	๗๒๐	๗๕	๑๐.๔๒

จากตารางที่ ๑ แสดงผลการดำเนินงานก่อนการนำนวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลายมาใช้ในพื้นที่ พบว่าค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย(HI) ในช่วงเดือนตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๕๙ มีค่า(HI)เกิน ๑๐ อยู่จำนวน ๘ เดือน ซึ่งส่งผลทำให้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ มีความเสี่ยงที่จะเกิดการระบาดของโรคไข้เลือดออก เนื่องจากมีจำนวนค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายเกิด ๑๐

ตารางที่ ๒ แสดงค่า HI ในพื้นที่หมู่ที่ ๔ บ้านถ้ำธนาคาร และหมู่ที่ ๖ บ้านคลองปัญญา ตำบลเขน ระหว่างการใช้นวัตกรรม ในช่วงระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๕๙ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๐ ตามนวัตกรรมที่คิดค้น ทำให้ค่า HI ลดลง

เดือนที่สำรวจ	จำนวนหลังคา เรือนทั้งหมด	จำนวนหลังคา เรือนที่สำรวจ	หลังคาเรือนที่ พบลูกน้ำ	ค่า HI
ตุลาคม ๕๙	๗๕๙	๗๒๐	๕๕	๗.๖๔
พฤศจิกายน ๕๙	๗๕๙	๗๒๐	๕๙	๘.๑๙
ธันวาคม ๕๙	๗๕๙	๗๒๐	๖๒	๘.๖๑
มกราคม ๖๐	๗๕๙	๗๒๐	๗๑	๙.๘๖
กุมภาพันธ์ ๖๐	๗๕๙	๗๒๐	๖๔	๘.๘๙
มีนาคม ๖๐	๗๕๙	๗๒๐	๕๙	๘.๑๙
เมษายน ๖๐	๗๕๙	๗๒๐	๕๓	๗.๓๖
พฤษภาคม ๖๐	๗๕๙	๗๒๐	๖๑	๘.๔๗
มิถุนายน ๖๐	๗๕๙	๗๒๐	๕๖	๗.๗๘
กรกฎาคม ๖๐	๗๕๙	๗๒๐	๖๐	๘.๓๓
สิงหาคม ๖๐	๗๕๙	๗๒๐	๖๒	๘.๖๑
กันยายน ๖๐	๗๕๙	๗๒๐	๔๘	๖.๖๗

จากตารางที่ ๒ แสดงผลการดำเนินงานระหว่างการใช้นวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำ ยุงลายในพื้นที่ พบว่าค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย(HI) ไม่เกินร้อยละ ๑๐ ซึ่งส่งผลทำให้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ไม่พบผู้ป่วยในพื้นที่หมู่ที่ ๔ บ้านถ้ำธนาคาร และหมู่ที่ ๖ บ้านคลองปัญญา ตำบลเขาเขน และจากการใช้ นวัตกรรมทำให้สามารถลดปริมาณในการซื้อทรายอะเบตกำจัดลูกน้ำยุงลาย จากเดิมในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ใช้ ไป ๕ ถัง และหลังจากการใช้นวัตกรรมทำให้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ใช้ไป ๓ ถัง สามารถลดการใช้สารเคมี จำนวน ๔๐ % และในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ในปี ๒ ถึง จำนวน ๖๐ %

#### ๘. ปัญหาและอุปสรรค

ความร่วมมือและการยอมรับในนวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลายของชาวบ้านบาง กลุ่มยังไม่ให้ความร่วมมือ อาจเนื่องจากว่าขาดความตระหนักในการดูแลสุขภาพของตนเองและ ครอบครัว และเนื่องด้วยความเชื่อที่ว่า การควบคุม ป้องกันโรคเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรืออาสาสมัครสาธารณสุขเพียงฝ่ายเดียว ทำให้ประชาชนบางกลุ่มยังรอคอยให้ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรืออาสาสมัคร สาธารณสุขลงพื้นที่ไปควบคุมโรคให้ถึงหน้าบ้าน

#### ๙. ข้อจำกัดนวัตกรรม

ปลาหางนกยูงเป็นปลาที่สามารถกำจัดลูกน้ำยุงลายได้ก็จริง แต่ไม่สามารถกระโดดข้ามไปกินลูกน้ำยุงลายในอ่างบัวอีกใบที่วางอยู่ข้างๆได้ หากปราศจากความร่วมมือของประชาชนในการนำปลาไปปล่อยในอ่างน้ำในบ้านของตัวเอง ดังนั้นสิ่งสำคัญในการดำเนินการนวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง จะต้องประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่

#### ๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑. จากการใช้นวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูงกำจัดลูกน้ำยุงลาย พบว่า ค่า HI และ CI ในพื้นที่หมู่ที่ ๖ ตำบลเขาเขนลดลง แต่ทั้งนี้อาจจะมีปัจจัยอื่นที่เข้ามามีส่วนในการทำให้ค่า HI และ CI ลดลง เช่น มาตรการกำจัดลูกน้ำยุงลาย ต่างๆ พฤติกรรมและความตระหนักในการกำจัดลูกน้ำยุงลาย

๒. การนำนวัตกรรมต่อยอด ในการกำจัดลูกน้ำยุงลายต้องอาศัยพฤติกรรมของประชาชนเพื่อให้เกิดความตระหนัก ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกำจัดลูกน้ำยุงลาย

๑๑. การนำนวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย มาใช้ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

จากการจัดทำโครงการนวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลายในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองปัญญา ผลการดำเนินงานทำให้ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ในพื้นที่รับผิดชอบไม่มีการระบาดของโรคไข้เลือดออก จากการใช้นวัตกรรมทางผู้รับผิดชอบโครงการได้ประเมิผลโครงการ โดยใช้แบบสำรวจลูกน้ำยุงลาย พบค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายลดลงจากปีงบประมาณ ๒๕๕๙ (ดังตารางที่ ๑) และประเมิผลความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย จำนวน ๑๑๕ หลังคาเรือน และมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ๑๑๕ คน พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยภาพรวมความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย ภาพรวม อยู่ในเกณฑ์ของระดับความพึงพอใจระดับมาก ซึ่งส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ มีความตระหนักถึงอันตรายของโรคไข้เลือดออกมากขึ้น ทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการกำจัดลูกน้ำยุงลาย ป้องกันการระบาดของโรคไข้เลือดออก ดังนั้นในพื้นที่รับผิดชอบทั้ง ๒ หมู่บ้าน ได้ดำเนินการใช้นวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลายมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ตารางที่ ๓ แสดงค่า HI ในพื้นที่หมู่ที่ ๔ บ้านถ้ำธนาคาร และหมู่ที่ ๖ บ้านคลองปัญญา ตำบลเขน จากการใช้นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ในช่วงระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๐ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๑ ตามนวัตกรรมที่คิดค้นทำให้ค่า HI ลดลง

เดือนที่สำรวจ	จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด	จำนวนหลังคาเรือนที่สำรวจ	หลังคาเรือนที่พบลูกน้ำ	ค่า HI
ตุลาคม ๖๐	๗๕๙	๗๒๐	๕๑	๗.๐๘
พฤศจิกายน ๖๐	๗๕๙	๗๒๐	๕๗	๗.๙๒
ธันวาคม ๖๐	๗๕๙	๗๒๐	๖๑	๘.๔๗
มกราคม ๖๑	๗๕๙	๗๒๐	๔๙	๖.๘๑
กุมภาพันธ์ ๖๑	๗๕๙	๗๒๐	๔๖	๖.๓๙
มีนาคม ๖๑	๗๕๙	๗๒๐	๖๗	๙.๓๑
เมษายน ๖๑	๗๕๙	๗๒๐	๕๘	๘.๐๖
พฤษภาคม ๖๑	๗๕๙	๗๒๐	๖๔	๘.๘๙
มิถุนายน ๖๑	๗๕๙	๗๒๐	๖๘	๙.๔๔
กรกฎาคม ๖๑	๗๕๙	๗๒๐	๖๓	๘.๗๕
สิงหาคม ๖๑	๗๕๙	๗๒๐	๔๙	๖.๘๑
กันยายน ๖๑	๗๕๙	๗๒๐	๕๗	๗.๙๒

จากตารางที่ ๓ แสดงผลการใช้งานอย่างต่อเนื่อง ของการใช้นวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลายในพื้นที่ พบว่าค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย(HI) มีค่าอยู่ในเกณฑ์ปกติ ไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของการสำรวจทั้งหมด และพบว่า บางเดือนที่มีฝนตกในช่วงเดือน มีนาคม ๒๕๖๑ ถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๑ มีแนวโน้มพบค่า (HI) เพิ่มขึ้น แต่ไม่เกินร้อยละ ๑๐ ดังนั้นการจัดตั้งธนาคารปลาหางนกยูงขึ้นทำให้สามารถลดปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้เกิดโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ได้ ซึ่งส่งผลทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความปลอดภัยจากโรคไข้เลือดออก แต่ต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง เพราะโรคไข้เลือดออกอาจเกิดได้จากการย่ำถิ่นฐานของประชาชน

การนำนวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย ไปใช้ในสถานที่สำคัญต่างๆในชุมชนได้แก่ โรงเรียน/ศพด./วัด/มัสยิด/อบต./รพ./รพ.สต.ในพื้นที่  
รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชน อำเภอบลายพระยา จังหวัดกระบี่

ตารางที่ ๔ แสดงจำนวนผลการสำรวจลูกน้ำยุงลายใน รพ.สต. โรงเรียน ศูนย์เด็กเล็ก วัด ปี ๒๕๖๐- ๒๕๖๑

รพ.สต./ รพ.	ชื่อโรงเรียน/ศพด./วัด/มัสยิด/ อบต./รพ./รพ.สต.	ก.ค. ๖๐	ส.ค. ๖๐	ก.ย. ๖๐	ต.ค. ๖๐	พ.ย. ๖๐	ธ.ค. ๖๐	ม.ค. ๖๑	ก.พ. ๖๑	มี.ค. ๖๑	เม.ย. ๖๑	พ.ค. ๖๑	หมายเหตุ
รพ.สต.คลองปัญญา	โรงเรียนบ้านคลองปัญญา	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	
	ศูนย์เด็กเล็ก ม.๔	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	
	วัดถ้ำรอบ (สำนักสงฆ์ ม.๔)	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	
	รพ.สต.บ้านคลองปัญญา	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	
	สำนักสงฆ์บ้านคลองปัญญา	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	

จากตารางการสำรวจค่า (CI) ในสถานที่สำคัญต่างๆในชุมชนได้แก่ โรงเรียน/ศพด./วัด/มัสยิด/อบต./รพ./รพ.สต. พบว่า หลังจากการดำเนินการธนาคารปลาหาง  
นกยูง ในสถานที่ต่างๆ ทำให้ค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย CI เป็น ๐ ทั้งหมด



## ผลการดำเนินงาน

สรุปแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรม ธนาкарปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย  
จำนวน ๑๑๕ หลังคาเรือน และจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ๑๑๕ คน

ตอนที่ ๑ ด้านสถานภาพผู้กรอกแบบสอบถาม

**เพศ** ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวนร้อยละ ๖๕.๗๙

**อายุ** เฉลี่ย ๔๒ ปี

**การศึกษา** ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมหรือเทียบเท่า ร้อยละ ๕๓.๙๒

**อาชีพ** ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ ๖๒.๔๘

ตอนที่ ๒ ด้านความพึงพอใจต่อนวัตกรรมธนาкарปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย ในพื้นที่หมู่ที่ ๔ บ้านถ้ำ  
ธนาкар และหมู่ที่ ๖ บ้านคลองปัญญา ตำบลเขาเขน อำเภอลำปลายพระยา จังหวัดกระบี่

สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรมรายข้อ

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
๑. ใช้งานได้สะดวก ไม่ยุ่งยาก	๔.๖๖	๐.๔๘	มากที่สุด
๒. การประชาสัมพันธ์ของนวัตกรรมธนาкарปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย มีความทั่วถึง	๔.๓๖	๐.๗๒	มาก
๓. ท่านมีความพึงพอใจในการใช้ปลาหางนกยูงกำจัดลูกน้ำ ยุงลาย	๔.๖๕	๐.๔๘	มากที่สุด
๔. การใช้นวัตกรรมธนาкарปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำ ยุงลายมีความต่อเนื่องและยั่งยืน	๔.๖๓	๐.๔๙	มากที่สุด
๕. มีการประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน มากำจัด ลูกน้ำยุงลาย อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า	๔.๓	๐.๔๖	มาก
๖. สามารถลดงบประมาณของทางราชการ ในการซื้อ สารเคมีกำจัดลูกน้ำยุงลาย	๓.๙	๐.๖๙	มาก
๗. ท่านมีความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรม ธนาкарปลา หางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย	๔.๓๗	๐.๗๔	มาก

จากตารางสรุปผลการประเมินความพึงพอใจรายข้อ พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยภาพรวมความพึงพอใจใน  
การดำเนินงานใช้นวัตกรรม ธนาкарปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย ภาพรวม เป็น ๔.๓๗ อยู่ในเกณฑ์ของ  
ระดับความพึงพอใจ ระดับมาก

**แบบสำรวจความพึงพอใจผู้ใช้นวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย  
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองปัญญา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่**

**คำชี้แจง**

การสำรวจข้อมูลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ พัฒนานวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย  
โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ นวัตกรรม อันจะนำผลไปใช้ให้เป็นแนวทางในการพัฒนาบริการให้ก้าวหน้า  
และเป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการมากยิ่งขึ้น

**ตอนที่ ๑** เป็นการสอบถามข้อมูลในด้านสถานภาพของผู้กรอกแบบสำรวจ

**ตอนที่ ๒** เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อนวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย ในพื้นที่หมู่ที่  
๖ บ้านคลองปัญญา ตำบลเขาเขน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

คะแนนความพึงพอใจ แยกเป็น ๕ ระดับ คือมากที่สุด = ๕ มาก = ๔ ปานกลาง = ๓ น้อย = ๒  
น้อยที่สุด = ๑

**ตอนที่ ๑** ด้านสถานภาพผู้กรอกแบบสอบถาม

๑.เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๒.อายุ.....ปี

๓.การศึกษา

☐ ๑.ประถมศึกษา

☐ ๒.มัธยมหรือเทียบเท่า

☐ ๓.ปริญญาตรี

☐ ๔.อื่นๆ.....

๔.อาชีพ

☐ ๑.รับจ้างทั่วไป

☐ ๒.เกษตรกร

☐ ๓.ค้าขาย

☐ ๔.นักเรียน/นักศึกษา

☐ ๕.รับราชการ

☐ ๖.ผู้ประกอบการ/เจ้าของธุรกิจ

☐ ๗.อื่นๆ.....

ตอนที่ ๒ ด้านความพึงพอใจต่อนวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย ในพื้นที่หมู่ที่ ๖ บ้านคลองปัญญา ตำบลเขาเขน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

โปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน

ข้อความคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด ( ๕ )	มาก ( ๔ )	ปานกลาง ( ๓ )	น้อย ( ๒ )	น้อยที่สุด ( ๑ )
๑. ใช้งานได้สะดวก ไม่ยุ่งยาก					
๒. การประชาสัมพันธ์ของนวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย มีความทั่วถึง					
๓. ท่านมีความพึงพอใจในการใช้ปลาหางนกยูงกำจัดลูกน้ำยุงลาย					
๔. การใช้นวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูงกำจัดลูกน้ำยุงลายมีความต่อเนื่องและยั่งยืน					
๕. มีการประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมากำจัดลูกน้ำยุงลาย อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า					
๖. สามารถลดงบประมาณของทางราชการ ในการซื้อสารเคมีกำจัดลูกน้ำยุงลาย					
๗. ท่านมีความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรมธนาคารปลาหางนกยูง กำจัดลูกน้ำยุงลาย					